

**UNIVERSITAT
JAUME·I**

**TREBALL FINAL DE GRAU EN MESTRE/A
D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA**

EDUCACIÓ LITERÀRIA I GÈNERE
Ferramentes per establir la igualtat de gènere
dins del col·lectiu d'ètnia gitana

Nom de l'alumna: Noelia Tortosa Martín

Nom de la tutora de TFG: Patricia Martínez León

Àrea de coneixement: educació literària i identitats

Curs acadèmic: 2019-2020

AGRAÏMENTS

A la meua tutora, Patricia Martínez León per fer de referent,
a l'escola San Agustín de Castelló per permetre'm viure la
experiència amb plenitud
I a la meua família, per ser un suport incondicional.

ÍNDEX

1. RESUM.....	1
2. MARC TEÒRIC.....	2
2.1 SIGNIFICAT D'EDUCAR.....	2
2.1 COL·LECTIU GITANO.....	2
2.3 EDUCACIÓ LITERÀRIA	4
2.4 CENTRES CAES.....	5
2.5 COEDUCACIÓ	5
2.6 IGUALTAT DE GÈNERE A LES AULES	6
2.7 DESIGUALTAT	7
2.8 ESTEREOTIPS	8
3. METODOLOGIA	9
4. PROPOSTA DIDÀCTICA.....	10
5. AVALUACIÓ	12
6. DESENVOLUPAMENT DE LES SESSIONS	13
7. CONCLUSIONS	20
8. ANNEXOS	21
9. BIBLIOGRAFÍA I WEBGRAFIA.....	28

1. RESUM

L'educació literària pot resultar una eina molt important en la construcció del coneixement de cada xiquet o xiqueta en ple procés d'adquisició de coneixements. Moltes vegades, ens formem sense saber que la literatura pot afavorir el procés d'ensenyança-aprenentatge i la formació i construcció de la identitat de cadascú. Mitjançant les pàgines d'un llibre es poden tractar tant temes diversos com problemes socials els quals s'han de conèixer per a poder optar a una transformació i millora social. Aquesta investigació es basa dins d'un context en risc d'exclusió social pel que el següent estudi i anàlisi es dirigeix cap a la construcció d'una visió igualitària respecte al gènere. L'objectiu que es pretén aconseguir no és dirigir-ho cap a un adoctrinament sinó proporcionar al col·lectiu un ventall d'opcions per triar i decidir en un futur. Es defensa utilitzar aquest tipus d'educació com a una ferramenta per poder formar mitjançant la literatura i utilitzant materials corresponents per a treballar tant els continguts corresponents com la igualtat. Per a dur-ho a terme, s'ha fet ús de l'opció professionalitzadora amb una proposta didàctica i realitzada el més innovador possible. El treball es basa en activitats de cooperació, no discriminació, acceptament social i eliminació d'estereotips. També preval l'establiment d'activitats on l'autonomia i la confiança en ells i elles evolucionaria de forma considerable. Entre els objectius generals, es potencia l'alfabetització i la motivació per la lectura, ja que el principal recurs és un conte amb il·lustracions. Més específicament, el que es pretén és potenciar la utilitat de tot el que engloba la literatura, tractar aquest tema social i problemàtic per poder eliminar barreres socials. Un dels aspectes més essencials és obtenir un aprenentatge significatiu i enriquidor, per tant, tot el procés queda registrat com un refugi on puguen acudir en cas de voler evadir-se una mica de la realitat.

Paraules clau: igualtat de gènere, educació literària, cultura gitana, aprenentatge actiu, canvi social.

2. MARC TEÒRIC

2.1 SIGNIFICAT D'EDUCAR

El concepte "educar" pot portar a diversos camins els quals comporten distintes opcions. Aquest terme és molt ampli i cal donar-li moltes vegades interpretacions adequades per tal d'establir un procés d'aprenentatge significatiu. Quina és l'essència per poder dur a terme una bona educació?

Podem associar aquest procés al fet d'aprendre a formar-se, a adquirir uns valors i a tindre una personalitat plena. El principal problema és que moltes vegades no tots tenim l'oportunitat d'accedir a una bona educació o una formació correcta.

La paraula educar conté com a principis la idea de dirigir a l'ésser humà cap a trajectes correctes i, aquesta hauria no sols de transmetre coneixements acadèmics o aprenentatges bàsics, sinó, formes de viure i conviure i d'afrontar conseqüències vinents.

La perspectiva que s'ha d'adoptar respecte al terme d'educació hauria de respondre preguntes com per exemple, quina és la realitat d'educar?, Quines conseqüències comporta?, Des de la meua perspectiva aquestes i moltes altres qüestions es responen d'acord amb l'afirmació següent: "la educación les prepara para que sean alguien en la vida, pero no para vivir, para tener éxito y, mucho menos, para cumplir sus sueños" (Sordo, 2017).

A l'educació de l'ètnia gitana s'associen una sèrie de peculiaritats, bé siguen personals, econòmiques o culturals-tradicionals i hi ha un alt percentatge de persones que no han rebut ni estan rebent una educació digna o que l'abandonen només tenir oportunitat. L'establiment i el suport que els professionals de l'educació els hem de facilitar, és fonamental.

2.2 COL-LECTIU GITANO

La societat del segle XXI continua creixent amb estereotips i prejudicis de cara aquest col·lectiu. Dins de l'àmbit de l'educació, ve donat en la majoria dels casos per les famílies. Tal com indica Abajo Alcalde (1997, p. 208) la presència de l'ètnia gitana a escoles públiques és reticent, ja que anticipen que els xiquets i xiquetes gitanos posen en perill l'educació íntegra dels seus fills i filles. La minoria ètnica gitana actualment i dins de la nostra societat és un grup social estigmatitzat i per això, fugen d'ells i elles actuant davant una marginació evident. Actualment aquest problema social de cara aquest grup continua vigent, i és en les escoles on s'ha de produir el canvi. Aquesta transformació ha de ser causada pel millorament de les condicions socioeconòmiques i, sobretot, d'inserció social d'un col·lectiu de persones que gràcies a aquest fet realitzen una continuïtat en

els estudis i puguen créixer tant a nivell de coneixements com en l'àmbit social. (Abajo Alcalde, 1997, p. 454). Tot açò sorgirà, segons l'autor amb canvis com:

- a. Un mestre o mestra que confia i aposta pel xiquet o xiqueta i que mana un missatge de confiança en les seues possibilitats.
- b. Uns pares gitanos que confien independentment en el mestre o mestra i en l'escola però sobretot en què el seu fill o filla és vàlid o vàlida i competent.
- c. Companys, companyes, veïns, veïnes gitanos i gitanes que miren amb estima siga nen o nena i que animen a seguir.
- d. Companys, companyes i pares, mares paisanes que aposten per l'amistat i la cooperació i que no fugen de les escoles on estan matriculats nens i nenes d'aquesta ètnia.

L'origen d'aquesta problemàtica social és la indiferència i el costumisme davant l'ús normalitzat de llenguatge estereotipat, actuacions incorrectes que provoquen marginacions i relacions socials evidents que condueixen a una segregació clara. Reafirmant aquesta definició trobem que Abajo Alcalde (1997, p. 225) ho defineix així: "las categorizaciones y estereotipos étnicos son formularios, implícitos e inconscientes y, por eso, muchas veces pasan desapercibidos, "parecen normales".

L'origen d'aquest grup cultural ve format de molts anys enrere i el pas del temps ha determinat canvis com tots els col·lectius, però, malauradament, sembla que el patiment d'una evident marginació és persistent. Tots aquests fets tenen un passat històric, uns motius i una procedència que de vegades desconeixem al tractar amb aquesta cultura.

Els gitanos van recórrer Europa durant l'Edat Mitjana. En entrar al nostre país, la rebuda va ser normal i amb benvinguda però amb l'arribada dels Reis Catòlics, van començar a ser perseguits pel fet de voler una única religió a Espanya i una llengua. Aquest fet va provocar casos de violència, de temor i de dures persecucions davant aquest grup de gent.

Doncs, ¿com reacciona la gent davant de la figura del gitano? La gran part de la població desconeix la seua tradició cultural i la seua història i açò provoca aquest tipus de rebuig. Tots els fets i motius passats han provocat en l'actualitat que tant en l'escolarització com en la societat, no s'hagen incorporat o hagen tingut la confiança i seguretat suficient per a fer-ho. Si en certes ocasions ho han fet, el desinterés ha superat la motivació i ganes de seguir amb els estudis. Hi ha casos, però, extraordinaris, de persones gitanes que han arribat lluny acadèmicament però, parlem d'excepcions davant un percentatge alt de fracàs.

Per aconseguir una educació motivant i significativa dins d'aquest col·lectiu o que, d'alguna manera es pugua incentivar les ganes d'aprendre és ensenyant des de la perspectiva dels seus

interessos adaptant-nos a les condicions tant psicològiques com contextuals, anteposant la motivació dins l'aula i valorant la importància que té el fet d'anar a escola.

2.3 EDUCACIÓ LITERÀRIA

Podem i deguem utilitzar l'educació literària com una eina de transformació de molts aspectes a canviar dins de la societat. Si la portem a terme a les aules correctament, pot ser-nos un recurs didàctic molt útil i a la vegada distint i innovador. Com bé afirma l'autor Ballester (1999), és una disciplina que elabora els principis teòrics per a la resolució efectiva dels objectius, continguts, metodologia, mitjans, les activitats i l'avaluació de l'ensenyament-aprenentatge de la llengua i la literatura en els diferents nivells educatius. Per tant, és important l'adquisició d'aquest tipus d'educació per poder dur a terme processos significatius tant en l'àmbit emocional com cognitiu.

«És conegut que l'objectiu de l'educació literària és que l'alumne adquireixca el que es denomina la competència literària» (Ballester, 2007, citat en Oltra-Albiach i Pardo-Coy, 2016, p. 64). Aquesta es caracteritzaria com una espècie de capacitat innata que resideix dins del nostre coneixement i que ens ajuda a rebre i ens permet crear literatura. Ballester (1999, p. 16) afirma que activa els processos de descodificació i de comprensió/interpretació de la lectura o recepció. Però a banda de l'adquisició d'aquesta competència, es troben altres conceptes primordials en relació amb temes socials com la desigualtat de gènere amb els quals podem transformar-la en igualtat aprofitant l'aprenentatge amb la literatura. Tal com indiquen Oltra -Albiach i Pardo-Coy (2016, p. 64), en parlar de l'educació literària.

És també font de coneixement i actua igualment com a transmissora de valors, normes i sistemes d'una comunitat i dels seus membres: aquestes funcions, unides a la de transmissió de la cultura, a la funció alliberadora i gratificadora, i a la del compromís amb la realitat, entre moltes altres, contribueixen a la formació integral de la persona.

Per tant, la considerem com una eina fonamental en el desenvolupament i en l'establiment de futurs canvis tant dins de l'aula com socialment. Actualment, trobem gran varietat de llibres, de contes que ixen del que és popular i costumista i que entre les seues pàgines plasmen problemes o situacions reals de forma il·lustrativa. Un llibre, per simple que es pugua veure des de fora, pot ser un refugi i una via de fuga per als xiquets i xiquetes. Cada un, pot arribar a fer sentir unes emocions o altres, empatitzar o no, ser de gran ajuda o simplement, un llibre interessant i bonic.

“La reflexión, el análisis y el debate sobre los textos e imágenes, sobre las historias ligadas a la vida cotidiana que contiene la LIJ, con toda seguridad podrán ayudar a favorecer la transformación de las desigualdades sociales y, entre ellas, la de género, si los trabajamos en clase” (Aguilar 2006a, 2006b y 2007, citado en Aguilar, 2009, p. 1098)

2.4 CENTRES CAES

Segons la definició de la UGT (Unió General de Treballadors) els centres d'Acció Educativa Singular són aquells que estan ubicats en Barris d'Acció Preferent o que escolaritzen a un percentatge elevat (més del 30%) d'alumnat amb necessitats de compensació educativa, és a dir, alumnat que presenta dificultats d'inserció escolar per trobar-se en situació de major vulnerabilitat a causa de condicions de pobresa, marginació, violència, etc. i que el situen al límit de l'exclusió social.

Tot açò implica que el procés educatiu resulte més difícil i complex. Aquests motius provoquen una sèrie de factors que influeixen directament en l'educació. Davant dels problemes de desestructuració familiar, desinterés pel mateix xiquet o xiqueta i d'altres, deriven comportaments que afecten el futur d'aquests i als comportaments socials, cívics i humans.

Són necessaris i es situen en barris d'acció preferent per tal d'acollir les diferents problemàtiques actuals i donar oportunitats quant a educació. Dins d'aquests trobem alumnat amb un alt nivell de compensació educativa. A més, aquest sistema educatiu ha estat inclòs però no estudiat amb detall perquè continua havent-hi alts nivells d'absentisme i abandonament escolar.

Es troben inestabilitats relacionades amb l'organització i adquisició de professorat pel fet d'haver d'estar sotmesos a condicions de treball més complicades que en un centre normal. Aquest fet ha de canviar per tal de poder transformar aquesta realitat i convertir aquest tipus de centres en escoles més normalitzades i tranquil·les, on s'eduque amb els mateixos principis, valors i assimilació de coneixements amb una construcció significativa de coneixements.

2.5 COEDUCACIÓ

Com bé indica Barrachina (2011, p. 18) "el concepte de coeducació està indissolublement lligat al d'igualtat i fa referència a la necessitat d'oferir una educació idèntica i comuna per als dos sexes respectant la diferència". Aquest terme hauria de ser la base i l'acompanyament a tot el procés que implica l'acte d'educar. És necessari que el significat de tot el que comporta educar en igualtat estiga actiu i present en la vida i formació de cada docent. Amb totes les possibilitats que tenim al nostre abast, és fonamental que la igualtat siga un dels conceptes principals en la vida dels xiquets i xiquetes que van formant-se com a futurs adults, per tal de transformar l'actualitat i crear un entorn amb millores i eliminació de tota desigualtat. La coeducació és molt important perquè tal com s'indica a l'article de l'autora Martori (1994, p. 49) designa una forma de comprendre tot el que engloba l'educació de xiquets i xiquetes. La procedència d'aquest terme ve de persones que defenien que homes i dones havien d'educar-se conjuntament i rebre una educació igualitària.

La noció de coeducació és una de les més essencials en la progressió del procés d'ensenyança-aprenentatge. En els temps que corren, i davant tots els casos que estan sorgint respecte al tema tractat, els i les mestres juguem un paper molt important, ja que tenim en les nostres mans la possibilitat de canvi. Açò s'accentua en situacions on el risc social és elevat perquè tenen moltes carències afectives i s'envolten de situacions no desitjades que no acompanyen a l'objectiu.

Otero (2016) va clarificar que "El més essencial és la formació del professorat. [...] Ha d'estar conscienciat de la seva veritable feina, no dir que no et toca perquè ets de física o de llatí." És primordial que se siga conscient de la importància que comporta.

Vivim aferrats moltes vegades i de forma inconscient a la idea que hi ha treballs de dona, d'home i mixtes, hi ha una visió errònia i confosa de clars estereotips que funcionen actualment en la forma d'expressar-nos. Per exemple, per què una noia està mal vist que siga mecànica?, i un nen cuidador de guarderia?, moltes persones sí que admeten aquest tipus de situacions però d'altres no i en ple segle XXI hi ha molt de procés per fer. La coeducació ha de ser una ferramenta que permeta educar en un sistema igualitari tant dins com fora de les escoles. Les famílies i l'entorn també són agents fonamentals en aquest creixement. Els nens i nenes han d'anar assumint un creixement en igualtat de forma que s'erradiquen els estereotips.

2.6 IGUALTAT DE GÈNERE A LES AULES

D'acord amb la definició de García Luque (2013), el concepte de gènere va ser "inventat" en els anys setanta per la crítica feminista academicista en primera instància per poder analitzar la relació entre els sexes distingint el natural del que és social posat que les desigualtats entre hòmens i dones no podien explicar-se únicament per les diferències biològiques.

No és el mateix diferenciar o classificar el gènere segons aspectes biològics que socials. Com bé se sap, quan parlem de sexe aquest s'associa al que és biològic. Si en canvi estem tractant el gènere, ja apareixen diferències culturals, socials i tenim com a quasi protagonista a la desigualtat.

Com indica García Luque (2013, p. 91) tractar temes de gènere i igualtat en l'educació és alguna cosa més que una necessitat, és una obligació degudament legislada però que no sempre es compleix amb èxit en la pràctica real. Caldria una regulació més efectiva i una alta participació en tota mena de centre pel que fa a la coeducació.

En l'educació primària, la LOE 2/2006 arreglava tots aquells objectius, continguts, competències bàsiques i criteris d'avaluació que tracten de solucionar temes com l'establiment de la igualtat. Entre aquests trobem la formació en el respecte dels drets i llibertats fonamentals i de la igualtat efectiva d'oportunitats entre hòmens i dones, el reconeixement de la diversitat afectiu-sexual i la valoració crítica de les desigualtats, que permeta superar els comportaments sexistes.

En el referent a la LOMCE 8/2013, l'autora Luque (2016, p. 100) es planteja la següent qüestió en base aquesta llei: "La LOMCE bajo una mirada de género/s: ¿Avances o retrocesos en el s. XXI?"

L'anàlisi d'aquesta llei és molt contrari a la LOE 2/2006, ja que obvia continguts socials en relació amb el gènere i la igualtat. El col·lectiu feminista, totalment omés de la llei, parlava de l'ús del llenguatge sexista no tractat, finançament públic a l'educació segregada per raons de sexe i l'eliminació d'assignatures essencials per al tractament d'una educació igualitària com l'educació per a la ciutadania i els drets humans. Tot açò parteix de l'anàlisi de l'article mencionat anteriorment. Per tant, la LOMCE no inclou ni estableix una educació igualitària.

2.7 DESIGUALTAT

Pel que fa a la cultura de l'ètnia gitana, hi ha costums antics i tradicions molt respectuoses que continuen vigents avui en dia i que continuen practicant-se. Primer perquè aquest col·lectiu vol seguir amb l'establert i segon perquè molts aspectes són respectables i no involucren cap classe d'injustícia.

Tractant temes de desigualtat, el temps ha fet que desapareguen i canvien molts costums que no eren el més desitjable per a les dones o els hòmens. La figura de la dona sempre apareix com l'encarregada de cuidar als fills i filles, de netejar la casa i de procrear. Respecte a l'home, s'ha construït un tipus de caràcter que ha de fer-se veure com a valent, respectat i amb la responsabilitat màxima i plena de dur diners i mantenir a la família. El sexe femení sempre ha estat sota la decisió del pare a l'hora de trobar parella o ha estat mal vist que trie una orientació diferent de l'heterosexual, la tradició no es regeix per aquests actes o decisions, tant per a hòmens com per a dones.

Després de llegir i investigar sobre els costums de l'ètnia gitana, s'extrau la conclusió que les dones, en aquest cas les més sotmeses a la desigualtat, es mostren orgulloses de feines que tenen imposades des que són menudes. Doncs, l'objectiu és que tinguin un ventall més ampli de possibilitats davant l'elecció de futur i establir d'alguna manera que es compagine el que vulguen triar. En el cas dels homes, educar-los també conscienciant perquè cresquen sabent que hi ha feines que son tant d'homes com de dones i que respecten tota classe de decisions. El fet de mostrar-se "sensible" o expressar emocions no és motiu per a ser exclòs. La desigualtat és un terme que no hauria d'existir en cap àmbit quotidià, cada persona ha de ser lliure de prendre les seues pròpies iniciatives sense que una altra persona o grup altere o influísca la seua elecció.

Tot i que hem comentat alguns aspectes masculistes presents a la cultura gitana, no podem deixar d'assenyalar que també altres grups culturals han estat caracteritzats en el passat i continuen arrossegant en el present elevades dosis de masclisme en formes i expressions molt diverses. Dit

això i considerant el que hem exposat, és fonamental un canvi en aspectes com aquest, siga de la forma que siga, existeix una clara i evident desigualtat entre hòmens i dones i molts estereotips que formen part d'aquesta cultura que haurien de ser eliminats sense necessitat de canviar les tradicions pròpies. Tal com exposa la Fundación Secretariado gitano (2012, p. 28):

El principal problema que todo esto ha supuesto es que la desigualdad de género ha ubicado a las mujeres en una situación de subordinación respecto a los varones. Por ello, tanto las mujeres como los hombres que no han aceptado los mandatos de género han sido excluidos/as y discriminados/as por no cumplir con éstos: las mujeres lesbianas, los hombres homosexuales, las mujeres que viven libremente o no dependen de un hombre, los hombres que se muestran públicamente sensibles.

2.8 ESTEREOTIPS

Vivim rodejats d'estereotips que ens envolten en el dia a dia. Molts (o tots) són inevitables i vénen inculcats des de menuts. Algunes persones amb cert grau de maduresa aconseguen canviar-los i eliminar-los però hi ha qui no s'adona i per aquest fet es creen actes i prejudicis que no són justos. Segons la Generalitat de Catalunya, "Els estereotips són aquelles creences, errònies o no, que tenim en relació amb un grup social. Per exemple, "els homes són més forts" o "les dones són més vulnerables". Cada persona és lliure de decidir i de viure de la forma que trie i els altres no tenen cap dret d'imposar la nostra visió. Els estereotips poden arribar a crear problemes greus com evitar que algú actue tal com és, expresse sentiments o decidisca d'una forma o altra. Aquesta visió ha d'impulsar un canvi en la societat per aconseguir més llibertat i lligat a aquesta més harmonia i senzillesa humana.

La problemàtica d'aquest tòpic ve donada la majoria de vegades per la repetició de les famílies a l'hora d'educar mitjançant aquests estereotips que en moltes ocasions es fan o diuen de manera inconscient perquè la persona que s'ocupa d'ells i elles no ha sigut educada tampoc en un ambient complet d'igualtat. Un dels factors que també influeix de forma considerable és els mitjans de comunicació, anuncis i programes que plasmen models erronis. Açò afecta la construcció d'identitats pel fet de sentir-se pressionats per una societat incomprensible. És molt important el paper dels adults i adultes. És necessari un missatge clar i concís durant el procés, tant directament com de forma transversal. Existeixen els estereotips de gènere, els falsos estereotips, els prejudicis, etc. que provoquen problemes difícils de resoldre.

Aquest concepte s'afegeixen els prejudicis, molt significants a l'hora d'establir relacions socials o acceptar la diversitat existent de gent que hi ha al món. A la pàgina de la Generalitat de Catalunya es defineix el concepte de prejudici com: "aquelles valoracions negatives que tenim vers una persona pel fet de pertànyer a un col·lectiu sobre el qual existeixen estereotips. Per exemple, pensar que una filla no pot apuntar-se a una activitat extraescolar de futbol o pensar que una nina no és un regal apropiat per a un nen. Ens hem de formar estimant sense prejudicis, creixent i

aprenent a acceptar. Açò és essencial per a la no discriminació i l'avanç cap a la igualtat.

3. METODOLOGIA

La següent investigació s'ha dut a terme a partir d'una investigació teòrica de la recerca en llibres físics i en articles publicats en línia. Els llibres escollits per a la posada en marxa han sigut triats segons els distints temes que tractaven. Per exemple, en aquest cas dels problemes socioeducatius dels gitanos, la història i aquells que tracten conceptes essencials per a la base com la coeducació, el gènere i la igualtat. Aquests han sigut recomanats per gent formada en l'àmbit de l'educació. També, mitjançant la mateixa recerca a la biblioteca. En el cas dels articles, he fet ús de les paraules clau. El mètode mitjançant el qual trobarem respostes a allò que volem convertir es realitzarà amb l'ajuda d'estudis qualitatius. D'acord amb Redon Pantoja i Angulo Rasco (2017, p. 13) "el trabajo de campo en la investigación cualitativa se podría resumir o sintetizar desde dos dimensiones y capacidades humanas; la conversación y la observación" aquestes dues dimensions s'utilitzaran al llarg de la intervenció, ja que es considera tant la conversació i reflexió com l'observació com a dos accions primordials en el desenvolupament de tot el treball. Com bé redacten els autors Redon Pantoja i Angulo Rasco (2017, p. 16):

Resulta necesario "bucear" en el mundo de la vida, atender a los detalles que no son detalles, ver lo que está oculto, lo que se esconde por un lado y por otro, lo que se intenta resaltar, lo no visibilizado. Es necesario escuchar lo que no se dice y también lo que se reitera, interpretar el mundo que subyace del mundo de la superficie, a veces contradictorio [...]

Aquest paràgraf ressalta la importància de l'estudi qualitatiu en educació pel fet que és fonamental saber el que pensen els i les alumnes en tot moment, quin estat d'ànim presenten i les causes que l'han provocat. La majoria de vegades i sobretot en contextos d'exclusió social aquests aspectes no sorgeixen ni són estudiats moltes vegades, pel fet d'estar ocults per respecte, poder, pors i castigs. S'analitzaran tant les entitats com les idees, estereotips i conceptes que conviuen amb l'ètnia gitana i que són fruit d'una activitat cognitiva de l'ésser humà i de la seua naturalesa. És ben important tindre en compte en qui estem treballant, amb què i per què. Com afirma Badilla (2006, p. 44): "la realidad se construye y reconstruye, por ello es necesario conocer los fenómenos que suceden en ella, explicarlos, comprenderlos para poder interpretarlos". Doncs, aquesta recerca del coneixement es resumeix en la definició que aporta Badilla (2006, p. 43): "la investigación se apoya en métodos y técnicas que permitan analizar, explicar e interpretar pensamientos que tengan sentido para las personas". Tot l'exposat a aquesta oració és el que es persegueix al projecte, el fet que aquells coneixements nous que volem inculcar s'assimilen de forma adequada.

4. PROPOSTA DIDÀCTICA

La metodologia que s'utilitzarà durant el desenvolupament del treball tindrà com a objectiu principal el fet d'establir un progrés en el tema tractat i una evolució en l'aprenentatge. L'objectiu de totes les sessions pretén beneficiar a l'alumnat mitjançant la idea de constructivisme. Partim de la definició de Carretero (1997, p. 24):

Básicamente es la idea de que el individuo -tanto en los aspectos cognitivos y sociales del comportamiento como en los afectivos- no es un simple producto del ambiente ni resultado de sus disposiciones internas, sino una *construcción propia*; que se produce día a día como resultado de la interacción entre esos factores.

També es comptarà amb un aprenentatge actiu, ja que aquest tipus permet desenvolupar destreses per interpretar i resoldre situacions problemàtiques. A més, Salgado i Castañed (2013, p. 653) promouen els beneficis que te per al docent aquest aprenentatge en base a la següent afirmació: "Esta aproximación a la enseñanza abre para el docente mayores posibilidades de interacción con sus estudiantes y, para ellos, una amplia dinámica en la construcción de su conocimiento y para el desarrollo de habilidades de pensamiento más allá del mero aprendizaje muchas veces memorístico de conceptos."

La proposta didàctica anirà dirigida al primer cicle, ja que és important que adquirisquen els valors i una fonamentació d'aquests principis de forma primerenca. Més exactament, el desenvolupament de la proposta d'intervenció se centra en un CAES de la localitat de Castelló de la Plana. El centre s'anomena CEIP San Agustí, aquest acolleix alumnat amb diverses condicions, la majoria són d'ètnia gitana i el nivell sociocultural i econòmic és generalment baix. La seua metodologia és diferent de la d'una escola ordinària, s'adapta a les necessitats de cada xiquet i xiqueta i a l'entorn cultural. El desenvolupament del treball parteix de l'observació i pràctica a aquesta escola i de l'experimentació amb el context mencionat. A l'hora de desenvolupar les sessions també es tindrà en compte l'alt nivell d'absentisme dels i les alumnes i les classes, per tant, les activitats estaran a l'abast de tots i totes durant un cert temps. Més específicament, em centraré en el col·lectiu gitano amb la intenció d'eliminar estereotips amb els quals clarament conviuen i generar confiança pròpia, autonomia, seguretat a més de potenciar una educació des de la igualtat de gènere. Per tant, dins d'aquest procés de creixement l'objectiu de la proposta següent és fer una espècie d'assentament de les bases en tot allò relacionat amb la igualtat de gènere. És una acció que simula la plantació d'una petita llavor que el o la docent disposa a la vida dels i les alumnes per a que aquesta de forma directa o indirecta vaja germinant a poc a poc i

actuant en el seu dia a dia. El coneixement és la construcció de cada ser humà i no ve format immediatament, és un procés que requereix d'una formació continua.

Totes les sessions portades a terme les treballarem amb el conte de Patricia Fitti, *El niño que no quería ser azul, la niña que no quería ser rosa*. La tasca la realitzarem dins l'àrea de Llengua Castellana i Literatura. El material utilitzat farà referència a tot el que és literari. El conte que utilitzem tracta la igualtat de gènere, els rols, els estereotips, identitat, gustos i preferències. A més es farà ús de materials de creació pròpia. No hi haurà cap activitat teòrica i aquestes estaran dirigides al ple goig i retroalimentació del procés d'ensenyança-aprenentatge. La base es fomentarà, sobretot, amb l'intercanvi d'opinions i pensaments d'ells i elles mateixes i a la comparació i relació amb la realitat en la qual viuen i els envolta. L'objectiu és aconseguir que seguint els continguts, objectius i criteris d'avaluació establerts en el Decret 108/2014, de 4 de juliol, del Consell, pel qual s'estableix el currículum i desplega l'ordenació general de l'Educació Primària a la Comunitat Valenciana, els i les alumnes adquirisquen amb plenitud tot el redactat amb anterioritat.

Tot aquest treball tindrà com a base la teoria de la pedagogia crítica. Autors com G. Sanders (1970 citat en Freire 1969, p. 14) qui ha estudiat a Paulo Freire, dóna una visió clara de conscienciació i de la seua pedagogia:

Significa un 'despertar de la conciencia', un cambio de mentalidad que implica comprender realista y correctamente la ubicación de uno en la naturaleza y en la sociedad; la capacidad de analizar críticamente sus causas y consecuencias y establecer comparaciones con otras situaciones y posibilidades; y una acción eficaz y transformadora.

El concepte de conscienciació és necessari per a comprendre tot el que engloba la pedagogia i a més, l'origen i la procedència de les relacions socials que sorgeixen a les nostres vides. D'acord amb Delgado (2006, p. 3) "la pedagogía, desde una visión crítica debe estar dirigida a promover el *"deber ser"*". És a dir, donar-li el paper a l'educació de realitzar un canvi social i transformador. Sense una conscienciació clara i evident és molt difícil comprendre tot allò que ens envolta i tot el que passa. Aquesta definició ens ajuda a trobar el punt exacte en el qual es vol centrar l'objectiu de la metodologia establerta. L'educació és una ferramenta que cal utilitzar amb coherència i amb la qual podem aconseguir moltes coses per a un futur millor.

5. AVALUACIÓ

Respecte a l'avaluació pel que fa als xiquets i xiquetes, la realitzarem centrant-nos en una "avaluació autèntica". Açò vol dir que s'estableix una revisió del progrés de forma no tradicional i lligat a l'aprenentatge no passiu. Tal com redacta Ruíz i Saorín (2014, p. 12): "se plantea la necesidad de una evaluación más acorde con las nuevas concepciones del proceso de enseñanza y aprendizaje; es decir, una que sea capaz de otorgar más importancia al trabajo autónomo del alumno a tenor de la incorporación de metodologías activas". En aquest apartat, farem ús de les TIC amb la pàgina web "ClassDojo". Aquesta ofereix múltiples oportunitats i conté moltes opcions per poder treballar amb un sistema de puntuació. Dins d'aquest portal tindrem a tots i totes les alumnes i podem anar donant retroalimentació. També tenim a l'abast ferramentes com un mesurador del soroll, música relaxant i la selecció a l'atzar en cas de requerir participació. A més a més, disposa de l'opció d'incloure a les famílies en el seguiment perquè tinguen accés també. S'avaluaran aspectes com el comportament i l'actitud, l'adquisició de coneixements i tot el procés cognitiu que es realitze. Aquesta metodologia consisteix a motivar i fer que augmenten les ganas d'assistir a classe i aprendre. La ferramenta proporciona un seguiment individual de cadascú amb icones divertides i permet premiar-lo o descomptar-li punts (*vegeu annex 1*). El recompte final d'aquests, seran canviabls per avantatges dins l'aula (*vegeu annex 2*). El sistema de recompenses està basat en la pàgina web "Pinterest". Es puntuarà mitjançant habilitats (*vegeu annex 2.1*).

Cal clarificar que dins d'aquestes habilitats, hi ha un apartat nomenat "diario". En aquest, se seguirà un model realitzat (*vegeu annex 3*) on després de finalitzar cada sessió emplenarem com un repàs i recollida de dades. La primera pàgina disposarà d'una autoavaluació que empraran els i les alumnes i que hauran conegut prèviament a l'explicació de la sessió. Aquesta disposarà de signes i dibuixos amb velcro on col·locaran el que han fet i el que no. A la segona pàgina, és on realitzaran el dibuix corresponent amb la sessió dos acompanyat de les paraules clau que estiguen aprenent. La tercera, té com a fi practicar les síl·labes de forma dinàmica, en les quals les paraules proposades tenen relació amb el tòpic treballat. Per últim, un aparta on plasmaran l'abecedari explicat amb anterioritat. D'altra banda, hi ha també una habilitat nomenada "formar un cuento". Es refereix a la sessió cinc on han de canviar el conte inicial per un propi. La creació d'una rúbrica d'avaluació del o la docent també estarà present per poder puntuar la tasca realitzada i observar el desenvolupament que s'ha produït a la proposta. (*Vegeu annex 9*)

6. DESENVOLUPAMENT DE LES SESSIONS

Sessió 1: introducció a l'objectiu

Objectius:

- Conèixer les idees preconcebudes dels xiquets i xiquetes.
- Investigar sobre els seus interessos per poder treballar en base a ells.
- Introduir la idea d'igualtat.
- Participació de tots i totes en les descripcions dels demés mitjançant presentacions.

Temporalització: 1 sessió de 45 minuts

Bloc 1: COMUNICACIÓ ORAL: PARLAR I ESCOLTAR

Competències:

CCLI: Competència comunicació lingüística

CAA: Competència aprendre a aprendre.

CSC: Competències socials i cíviques.

SIEE: Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.

Material:

- Targetes
- Material escriptura
- Conte
- Càmera

Continguts:

- Estratègies i normes d'interacció oral apreses: respectar el torn de paraula, respondre i preguntar per a esbrinar el significat d'expressions o paraules que no es comprenen i per a demanar ajuda. Utilització d'estratègies de comprensió dels missatges orals: atenció, retenció, anticipació del contingut i de la situació per mitjà del context verbal i no verbal i reconeixement del sentit global.
- Recursos de l'expressió oral: pauses, volum i entonació. Importància de la millora en expressió oral.
- Situacions de comunicació, dirigides o espontànies: assemblees, diàlegs, conversacions, simulacions i jocs de rol que representen salutacions i presentacions.
- Intervenció en situacions dirigides responent preguntes per a proposar temes i expressar la capacitat, el gust, la preferència, l'opinió, l'acord o el desacord.
- Informació personal bàsica.
- Expressió de gustos.

Criteris d'avaluació:

BL1.1. Participar en diàlegs i conversacions guardant el torn de paraula, expressant els seus gustos i experiències i responent a estímuls per a participar en la comunicació.

BL1.2. Captar el sentit global de la informació verbal i no verbal de textos orals pròxims a la seua experiència i resumir-ne oralment el contingut.

BL1.3. Produir, a partir de models, textos orals dels gèneres més habituals del nivell educatiu seguint un orde lògic i utilitzant un vocabulari, to de veu i pronunciació adequats.

Desenvolupament de l'activitat:

Activitat 1: disposats en rogle realitzarem una dinàmica de presentació i exposició de gustos per tal de conèixer el que pensen i senten. Individualment i amb la targeta creada i repartida contestaran els buits que tenen. Els altres companys i companyes prestaran atenció per després emplenar els buits de tots i totes conjuntament. Açò es farà amb l'objectiu que presten atenció directa a la comunicació verbal. D'altra banda i amb el permís corresponent farem fotos a cada xiquet i xiqueta per col·locar-les on corresponen. *(Vegeu annex 4)*

Activitat 2: realitzarem en equip una conclusió conjunta. Anotarem les primeres conclusions que s'han extret de tot el diàleg. Cal afegir que aquesta sessió és per a establir un primer contacte i molts dels xiquets o xiquetes no assumiran tan apressa aquests.

Sessió 2: reflexionem junts i juntes

Objectius:

- Establir la relació entre les il·lustracions i el contingut del conte per propiciar idees previes i comparar-ho amb la posterior lectura.
- Reflexionar conjuntament des del respecte i el companyerisme i aprendre a traure conclusions concises i clares.
- Crear un debat el més ordenat possible i fent un bon ús de la llengüa.
- Treballar a classe cooperativa i conjuntament.

Temporalització: 1 sessió de 45 minuts

Bloc 2: COMUNICACIÓ ESCRITA:
LLEGIR

Competències:

CCLI: Competència comunicació lingüística

CAA: Competència aprendre a aprendre.

CSC: Competències socials i cíviques.

SIEE: Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.

Material:

- Conte
- Material d'escriptura
- Folis

Continguts:

- Introducció guiada a l'ús d'estratègies bàsiques per a la comprensió lectora: abans de la lectura, anticipant hipòtesis a través d'informació paratextual (títol i il·lustracions); durant la lectura (comprovant hipòtesis i rellegint si falla la comprensió), i després de la lectura (percebut el sentit global del text, corroborant les hipòtesis formulades anteriorment, resumint i realitzant una valoració personal).
- Lectura de textos pròxims a l'experiència infantil en distints suports (impresos i digitals) per a iniciar-se progressivament en les convencions del codi escrit.
- Lectura de textos impresos i digitals, tant de l'àmbit escolar com de la vida quotidiana: horaris, cartells, avisos, normes senzilles, felicitacions, invitacions, postals, agenda escolar, etc.

Criteris d'avaluació:

BL2.2. Interpretar, de manera guiada a través de la reflexió i el diàleg, textos pròxims a la seua experiència, anticipar hipòtesi a través del títol i les il·lustracions, captar el sentit global del text i resumir-ne oralment el contingut.

BL2.1. Llegir en veu alta per a aconseguir una correcció progressiva en la correspondència entre fonemes i grafies, adequant-se al format i a l'estructura textual.

Desenvolupament de l'activitat:

Activitat 1: lectura i primer contacte amb el llibre que anem a treballar. Visualitzarem la portada i el títol i parlarem sobre de què creuen que tracta el conte. A partir de les respostes que proposen, s'anirà dialogant sobre el tema i extraent les primeres conclusions. A continuació descobrirem de què tracta aquesta història fent la lectura. Una vegada hem llegit pensarem plantejant les següents qüestions (*Vegeu annex 5*)

- ¿Por qué el niño no quería ser azul? y la niña rosa?
- ¿Cómo "se educa a los niños"?
- ¿Qué juguetes encontramos en el saco de Celestino?

- ? ¿Por qué dice que los niños no lloran?
- ? ¿Por qué las princesas “deben ser” ser rosas y delicadas?
- ? ¿Cómo sería para vosotros y vosotras “ser de otros colores”?
- ? ¿Creéis que la mamá hace bien regañando a Celestino por no querer encontrar una princesa rosa?
- ? ¿Qué pensáis de Rosa, la niña multicolor?

Sessió 3: joguines per a tots i totes

Objectius:

- Ensenyar a fer una recerca de la informació corresponent per a desenvolupar-se a les activitats.
- Sintetitzar les idees i triar les addients de forma grupal.
- Ordenar paraules i aprendre a diferenciar el nombre de síl·labes.
- Reflexionar sobre un dels estereotips en relació als joguets i al gènere.

Temporalització: 1 sessió de 45 minuts

Bloc 4: CONEIXEMENT DE LA LLENGUA

Competències:

CCLI: Competència comunicació lingüística

CAA: Competència aprendre a aprendre.

CSC: Competències socials i cíviques.

SIEE: Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.

Material:

- Pissarra
- Material d'escriptura
- Fitxes amb graelles.

Continguts:

- Les paraules, element bàsic de l'oració.
- Perseverança davant de l'esforç, força de voluntat.
- Constància i hàbits de treball.
- Aplicació d'estratègies d'aprenentatge cooperatiu i per projectes.
- Disseny de projectes individuals o col·lectius, planificació.
- Desenrotllament de projectes en equip de manera guiada.
- Diàleg entre iguals dirigit.
- Enunciat, paraula i síl·laba.

Criteris d'avaluació:

BL4.5. Esforçar-se i mantindre l'atenció mentres realitza una activitat sense abandonar-la quan li costa realitzar-la.

BL4.6. Participar en el procés de planificació del desenrotllament d'un producte o una tasca, ordenar, amb ajuda, els passos que cal seguir i expressar les seues opinions sobre el procés i el resultat.

BL4.7. Participar en equips de treball de manera guiada i col·laborar amb els altres membres del grup per a aconseguir metes comunes.

Desenvolupament de l'activitat:

Activitat 1: explicació de la teoria sobre les síl·labes. En aquest cas ens ajudarem dels joguets que contenen les bosses de Celestino i Rosa al conte. Farem un recull de què és cada element i els anotarem a la pissarra.

Activitat 2: es repartiran unes fitxes amb cada joguet i a cada alumne. Aquestes tindran la imatge de l'element, la paraula desordenada i a continuació caselles on l'ordenaràn per poder pegar-la una vegada estiga corregit al mural de "Todos y todas jugamos con todo". (vegeu annexos 5 i 6). Ací també dedicarem els deu últims minuts a la reflexió en el pertanyent a que els joguets i jocs no tenen gènere, cadascú juga amb el que li abelleix i a emplenar el diari amb el corresponent. En aquesta pàgina resoldran una taula amb una imatge relacionada amb el tòpic, l'escriuran i la separaran en síl·labes.

Sessió 4: el meu conte interactiu

Objectius:

- Realitzar comparacions de dues històries per establir canvis entre aquestes.
- Plasmar la imaginació amb l'ajuda d'una estructura fixa de conte.
- Realitzar un conte pròpi i incrementar la motivació per la lectura.
- Llegir en públic i potenciar el respecte entre iguals.

Temporalització: 1 sessió de 45 minuts

**Bloc 3: COMUNICACIÓ ESCRITA:
ESCRIURE**

Competències:

CCLI: Competència comunicació lingüística
CAA: Competència aprendre a aprendre.
CSC: Competències socials i cíviques.
SIEE: Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.

Material:

- Cartell gran amb estructura fixa.
- Material d'escriptura.
- Plastificadora.
- Velcro

Continguts:

- Escriptura i reescriptura, individual o col·lectiva seguint models de textos amb diferents intencions, tant de l'àmbit escolar com del social, amb una cal·ligrafia, orde i neteja adequats i amb un vocabulari en consonància amb el nivell educatiu.
- Redacció de l'esborrany, avaluació i revisió del text per a millorar-lo amb ajuda de guies (organitzadors lògics) i dels companys.
- Reescriptura del producte final. Presentació de la informació en paper o en suport digital etiquetant imatges o a través de textos curts, com ara avisos i notes.

Criteris d'avaluació:

BL3.1. Planificar i escriure, de manera reflexiva i dialogada, per mitjà de l'observació de models i amb la col·laboració dels seus companys, textos dels gèneres més habituals del nivell educatiu, redactant-ne l'esborrany i seguint l'orde lògic que el model proposa.

BL3.2. Participar de manera col·lectiva en el procés de revisió de la correcció gramatical, ortogràfica i formal de textos escrits del nivell educatiu.

Desenvolupament de l'activitat:

Activitat 1: relectura del llibre. Es realitzarà una estructura fixa igual que la del llibre treballat però amb buits on aniran modificacions que triaran ells i elles, és a dir, paraules que canviaran el conte al gust de cadascú. També hi haurà espais on plasmaran el conte mitjançant dibuix. Tota aquesta tasca, estarà relacionada amb la igualtat gràcies a la reflexió continua que anirem realitzant. Per a fer-ho, cada alumne i alumna tindrà tants papers com buits hi hagen a l'estructura i posaran el que els agradaria que passara a la història. Ens ajudarem de velcro per poder posar les opcions de tots i totes. Si algun nen o nena no sap que posar serà ajudat pels companys o pel mestre/a. (Vegeu annex 7)

Sessió 5: l'abecedari de la igualtat

Objectius:

- Conèixer l'abecedari i establir el contacte amb aquest.
- Saber distingir entre vocals i consonants.
- Relacionar l'activitat proposada amb la igualtat de gènere amb ajuda de la reflexió grupal.

Temporalització: 1 sessió de 45 minuts

Bloc 4: CONEIXEMENT DE LA LLENGUA

Competències:

CCLI: Competència comunicació lingüística

CAA: Competència aprendre a aprendre.

CSC: Competències socials i cíviques.

SIEE: Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.

Material:

- Material d'escriptura
- Folis

Continguts:

- Oració simple en textos orals i escrits.
- Reflexió gramatical i reconeixement de les vocals i les consonants.
- Abecedari.
- Iniciació a l'orde alfabètic.
- Paraules simples.

Criteris d'avaluació:

BL4.5. Esforçar-se i mantindre l'atenció mentres realitza una activitat sense abandonar-la quan li costa realitzar-la.

BL4.6. Participar en el procés de planificació del desenrotllament d'un producte o una tasca, ordenar, amb ajuda, els passos que cal seguir i expressar les seues opinions sobre el procés i el resultat.

Desenvolupament de l'activitat:

- **Activitat 1:** l'abecedari i el seu aprenentatge serà el protagonista en aquesta sessió. Per a incloure'l en relació amb el tema que estem tractant, extraurem de cada lletra una paraula o frase simple motivadora i ho escriurem al diari. En cas de necessitar ajuda, poden ajudar-se uns a altres. Repassarem si són vocals o consonants i les distingirem. La sessió es durà a terme amb la creació de les lletres fetes per l'alumnat i la posterior exposició acompanyada d'una conclusió final. Un exemple d'abecedari es pot observar als annexos. (Vegeu annex 8). La conclusió anirà dirigida a qüestions com per exemple: què heu après?

7. CONCLUSIONS

L'inici del treball realitzat, podria definir-se com un conjunt de moltes qüestions, inseguretats a l'hora de profunditzar en el tema, desconeixement i una mica de desconfiança. A mesura que he anat treballant tot el treball, m'he adonat dels beneficis que comporta buscar informació per clarificar aspectes sobre el tema que es volia tractar. L'ètnia gitana, com ha sigut el col·lectiu que s'ha escollit, justament és bastant complex i alhora, amb una procedència i cultura extensa i desconeguda de cara a la societat. En establir les primeres bases i pel que fa a la introducció, ha sigut senzill establir la relació entre l'educació literària i la igualtat de gènere, ja que avui en dia hi ha moltes opcions disponibles per treballar diverses coses i de distintes formes. La meua investigació ha estat basada en un conte només. A l'edat triada, convé treballar amb més profunditat i qualitat que amb varietat i rapidesa. La dificultat ha estat afegida en el moment d'integrar el meu objectiu amb els continguts del decret. Davant d'aquesta i després de realitzar les dues primeres sessions va haver-hi un increment de la motivació major i de poder aconseguir allò que em vaig proposar des que vaig començar. La pregunta protagonista era si "és possible establir la igualtat de gènere dins del col·lectiu gitano"

La creació del marc teòric ha estat necessari com a base fonamental del treball, on s'expliquen tots els aspectes del mateix treball de final de grau. Sustentat per autors i autores especialitzats en diversos estudis per donar solidesa i sustentar tot l'afirmat. La funció i existència d'aquest punt és imprescindible, és on definim de forma clara i concisa tots els elements importants a treballar durant la investigació. Tota la seua redacció i recerca és una font de coneixement enriquidora al poder conèixer conceptes i formes de pensar diverses.

Amb aquests aprenentatges, tota la proposta d'innovació s'estableix el més original, lúdica i amena possible. Les activitats estan fonamentades en la interacció i el respecte entre iguals i la creació de material particular resulta molt beneficiós i profitós. La definició dels termes ha permés sortir amb confiança de les formes tradicionals imposades i educar des d'àmbits més oberts i participatius de forma que resulte possible portar a terme una proposta d'aquesta classe. Des del meu punt de vista, ha estat tot un repte per a mi tant acadèmicament com personalment. M'ha ajudat a créixer com a futura docent i a saber fixar-me en detalls importants dins d'una aula per poder tractar-los de distintes maneres. El tema i el col·lectiu triat en el qual es desenvolupen les activitats és de fort interès social. El fet d'adquirir coneixements desconeguts sobre aquest és precís per a la formació en educació. De cara al futur i amb actitud perseverant i interessada, seria oportú poder fer la posada en marxa i veure resultats en primera persona per tal de millorar o canviar aspectes que resultaren improcedents.

8. ANNEXOS

Annex 1. Vista de la plataforma “ClassDojo”

¡Todavía necesita verificar su correo electrónico! [Reenviar correo electrónico a al339809@uji.es](#) o [¡Actualiza tu dirección de correo electrónico!](#)

< Clase de Srta. Tortosa Martín 12 estudiantes 0 Padres

Aula Portafolios Historia de la Clase Mensajes Inicio de sesión para estudiantes Invitar padres Opciones

Estudiantes Grupos

Toda la clase	Ainhoa	Ainoa	Antoni	Carlos	Carolina	Helena	Jorge	Julio	Laura	Mar P
Mar R	Sergi	Añadir estudiantes								

Kit de herramientas Asistencia Selección múltiple Al azar Contador de tiempo Grandes Ideas Invitar padres (0%)

Annex 2. Cartell de recompensas per avaluar:

PREMIOS

	Tiempo de lectura	5ptos.
	Pintar un mandala	10ptos.
	Pase para ir al baño	15ptos.
	Elegir una canción	15ptos.
	Hablar con un compañero/a	20ptos.
	Elegir pareja excursión	25ptos.
	Cambio de sitio	30ptos.
	Día sin deberes	30ptos.

Annex 2.1. Habilitats:

Dar retroalimentación a 12 estudiantes
X Dar retroalimentación a 12 estudiantes
X

Positivo	Necesita mejorar
Conocimientos	Diario
Dibujos	Diversión
Diálogo y reflexión	Forma un cuento
Habla claro y en público	Interés
Lectura	Respeto
Trabaja en equipo	Editar habilidades

Añadir publicación

Positivo	Necesita mejorar
Desconecta, no atiende	Mal comportamiento
No realiza las tareas	Mezcla continguts
No respeta a los compañeros	No interviene
Ritmo lento por falta de interés	Editar habilidades

Añadir publicación

Annex 3. Diari:

Nombre: _____
Curso: _____

¿Qué he aprendido hoy?

¡Conseguido!

Aún no...

■	■
■	■
■	■
■	■

He participado en la tertulia

He mostrado lo que siento

He prestado atención

No me he reído ni burlado de nadie

He guardado silencio y el turno de palabra

Me he portado bien

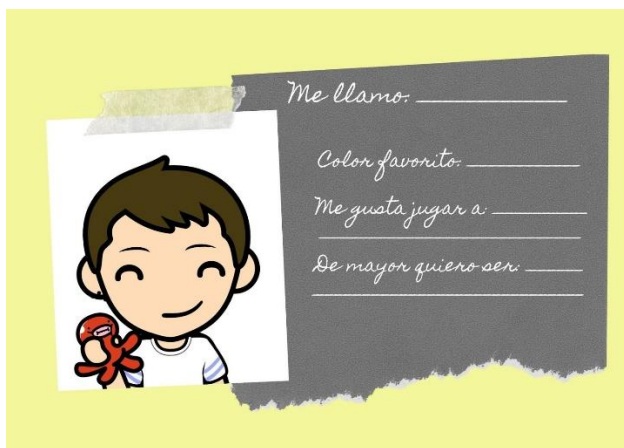
He preguntado en caso de dudar

 Hora de dibujar

OBSERVO 	CONSTRUYO 	ESCRIBO
 YU-DA-A	<input type="text"/> - <input type="text"/> - <input type="text"/>	<hr/>
 NE-RO-GÉ	<input type="text"/> - <input type="text"/> - <input type="text"/>	<hr/>
 MOR-A	<input type="text"/> - <input type="text"/> - <input type="text"/>	<hr/>
 NI-U-ÓN	<input type="text"/> - <input type="text"/> - <input type="text"/>	<hr/>

 Mi abecedario

Annex 4. Targetes descriptives:

Annex 5. Targetes sil·làbiques per al mural:

fraz-dis

chu-pe-lu

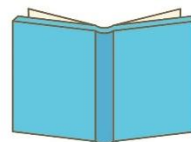
lo-te-pe

cas-ñe-mu

ci-co-na

bro-li

Annex 6. Plantilla mural:

Annex 7. Conte interactiu:

Todo estaba [] para la llegada de Celestino. Desde pequeño, su familia lo educó con [].
Mientras crecía, Celestino escuchaba...

Y su mamá repetía...

Dormido o despierto, Celestino imaginaba

Con el tiempo, Celestino conoció a otros niños. ¡Y todos eran tan [] como él!

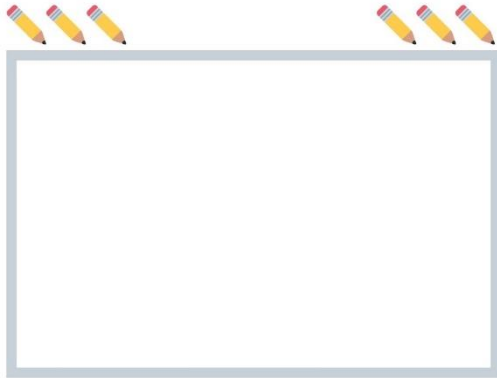
Y las niñas eran tan [] como

[]

[] y [] Celestino

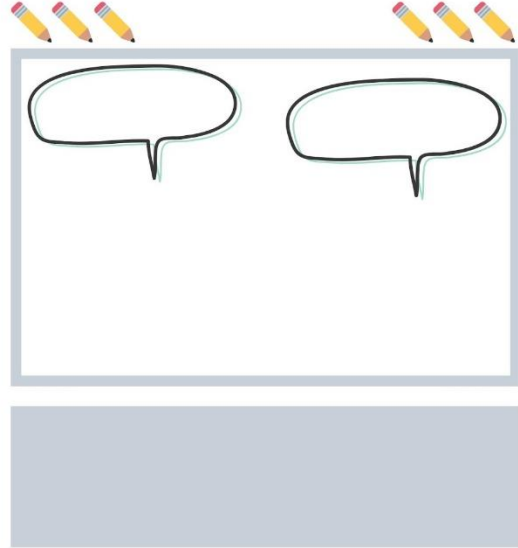
empezó a preguntarse [] ???

Y se puso a probar...

Su mamá estaba muy []

Pero un día...

Con el tiempo, []

y...

Annex 8. Exemple d'abecedari:

Annex 9. Autoavaluació del/la docent:

	SÍ	NO
Generalmente, los objetivos se han asumido con éxito.		
Los contenidos establecidos han sido trabajados durante las sesiones y acorde con la temporalización.		
Se ha conseguido un ambiente de respeto entre iguales, calma y resolución de problemas.		
Los y las alumnos se expresan y han desarrollado autonomía y confianza con los/as demás.		
Se ha tenido en cuenta el contexto junto al ritmo, diversidad y las dificultades cognitivas (si existent).		
La motivación es existente y ha disminuido la ausencia escolar.		
Los conceptos se han asimilado y la base ha sido establecida.		
Se han podido trabajar aspectos de forma transversal.		
La creación de material es adecuada a la edad y adiente al desarrollo de las sesiones.		

9. 6. BIBLIOGRAFÍA I WEBGRAFIA

- Sordo, P. (2017). *Educar para sentir, sentir para educar*. Barcelona, España: Planeta.
- Ballester, J. (1999). *L'educació literària*. València, Espanya: Universitat de València.
- Oltra-Albiach, M. A, & Pardo-Coy, R. M. (2016). Educar en la diversitat. Una proposta d'educació literària a l'aula de magisteri. *Ítaca*, . Recuperado de https://rua.ua.es/dspace/bitstream/10045/69585/1/ITACA_07_06.pdf
- Aguilar, C. (2007). Género, interculturalidad y percepción de la identidad gitana a través de la LIJ. Recuperado de http://repositori.uji.es/xmlui/bitstream/handle/10234/54642/Consol_Aguilar_sedl9.pdf?sequence=1
- Barrachina, M. (2011). Coeducació, camí per a la igualtat real. *Comunicar la igualtat i els nous valors*, 40. Recuperado de http://www.adpc.cat/Revista_Dones/arxiu/pdfs/Dones_40_Dossier.pdf
- García , A. (2013). *Igualdad de género en las aulas de la educación primaria: apuntes teóricos y guía orientativa de recursos* (Vol. 7). Jaén, España: Universidad de Jaén.
- García, A. (2016). La LOMCE bajo una mirada de género/s: ¿Avances o retrocesos en el s. XXI? *Revista Educación, Política y Sociedad*, 1(2), 100–124. Recuperado de https://repositorio.uam.es/bitstream/handle/10486/674642/REPS_2_5.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Fundación Secretariado Gitano (FSG). (2012). Guía de intervención social con población gitana desde la perspectiva de género. *Guía de intervención social con población gitana desde la perspectiva de género*, 59, 1–130. Recuperado de https://www.gitanos.org/upload/80/53/Guia_Interv_Genero.pdf
- Família i escola. (2016, 21 septiembre). Recuperado de <http://familiaiescola.gencat.cat/ca/educar-creixer-en-familia/educacio-valors/igualtat-genero/>
- Redon Pantoja, S., & Angulo Rasco, J. F. (2017). *Investigación cualitativa en educación*. Buenos Aires, Argentina: Miño y Dávila.
- Paulo Freire (1969) *La educación como práctica de la libertad*. Siglo XXI de España Editores, Madrid.

- Cárdenas Salgado, F. A., & Zapata Castañed, P. N. (2013, enero 9). *Aprendizaje activo y evaluación auténtica*. Recuperado de https://ddd.uab.cat/pub/edlc/edlc_a2013nExtra/edlc_a2013nExtrap649.pdf
- Carretero, M. (1997). *Constructivismo y educación* (1.a ed.). Recuperado de https://books.google.es/books?hl=es&lr=&id=l2zg_a-lti4C&oi=fnd&pg=PA4&dq=constructivismo+y+educaci%C3%B3n+mario+carretero+pdf&ots=9pldegDB6l&sig=zG7eLAYi2ea7D8wfTdLFiyAfboo#v=onepage&q&f=false
- Cavaria, L. B. (2006). Fundamentos del paradigma cualitativo en la investigación educativa. *Revista de Ciencias del Ejercicio y la Salud*, 51.
- Otero, M. (8 / Abril / 2016). El diari de l'educació. (J. França, Entrevistador)
- Flores Delgado, C. J. (2006). *Pedagogía crítica*. Recuperado de [file:///C:/Users/noe_m/Downloads/Dialnet-PedagogiaCritica-4953768%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/noe_m/Downloads/Dialnet-PedagogiaCritica-4953768%20(1).pdf)
- Vallejo Ruiz, M., & Molina Saorín, J. (2014, enero 16). La evaluación auténtica de los procesos educativos. *Revista iberoamericana de educación*, 64. Recuperado de <https://rieoei.org>
- <https://www.canva.com/>
- <https://www.classdojo.com/es-es/>

ICONES UTILITZADES A LES SESSIONS

- Icons made by [Tomas Knop](https://www.flaticon.com/authors/tomas-knop "Tomas Knop") from [Flaticon](https://www.flaticon.com/ "Flaticon") www.flaticon.com
- Icons made by [Smashicons](https://www.flaticon.com/authors/smashicons "Smashicons") from [Flaticon](https://www.flaticon.com/ "Flaticon") www.flaticon.com

- Icons made by [Freepik](https://www.flaticon.com/authors/freepik "Freepik") from [www.flaticon.com](https://www.flaticon.com/ "Flaticon")
- Icons made by [Freepik](https://www.flaticon.com/authors/freepik "Freepik") from [www.flaticon.com](https://www.flaticon.com/ "Flaticon")
- Icons made by [ultimatearm](https://www.flaticon.com/authors/ultimatearm "ultimatearm") from [www.flaticon.com](https://www.flaticon.com/ "Flaticon")
- Icons made by [monkik](https://www.flaticon.com/authors/monkik "monkik") from [www.flaticon.com](https://www.flaticon.com/ "Flaticon")
- Icons made by [DinosoftLabs](https://www.flaticon.com/authors/dinosoftlabs "DinosoftLabs") from [www.flaticon.com](https://www.flaticon.com/ "Flaticon")
- Icons made by [surang](https://www.flaticon.com/authors/surang "surang") from [www.flaticon.com](https://www.flaticon.com/ "Flaticon")
- Icons made by [Freepik](https://www.flaticon.com/authors/freepik "Freepik") from [www.flaticon.com](https://www.flaticon.com/ "Flaticon")